

Nr 57.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående försäljning av vissa statens järnvägar tillhöriga markområden m. m.; given Stockholms slott den 22 januari 1937.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över kommunikationsärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla de förslag, om vilkas avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

G U S T A F.

Albert Forslund.

Utdrag av protokollet över kommunikationsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 22 januari 1937.

Närvarande:

Statsministern HANSSON, statsråden PEHRSSON-BRAMSTORP, WESTMAN, WIGFORSS, MÖLLER, LEVINSON, SKÖLD, NILSSON, QUENSEL, FORSLUND.

Departementschefen, statsrådet Forslund anför:

I skrivelse den 12 januari 1937 har järnvägsstyrelsen framlagt förslag om försäljning av vissa statens järnvägar tillhöriga markområden, som äro eller komma att bliva obehöfliga för järnvägsändamål. Styrelsen erinrar härvid om att riksdagen vid flera tidigare tillfällen medgivit, att dylika för järnvägarna icke erforderliga områden finge försäljas på villkor, som fastställdes av Kungl. Maj:t.

Bihang till riksdagens protokoll 1937. 1 saml. Nr 57—58.

189 37

De områden, som sålunda ifrågasatts till avyttring, hava angivits i en förteckning, vilken torde få såsom bilaga fogas till dagens statsrådsprotokoll.

I anslutning till denna förteckning anför *järnvägsstyrelsen*:

På senare tiden har till järnvägsstyrelsen eller linjemyndigheterna inkommit ett flertal framställningar om köp av sådana statens järnvägar tillhöriga områden, till vilkas försäljning styrelsen förut icke haft anledning begära riksdagens medgivande, och hava angående en del av dessa jämväl upprättats på statsmakternas godkännande beroende försäljningsavtal.

Utöver nyssnämnda områden finnas vid statens järnvägar åtskilliga andra områden, som antingen redan äro eller ock i en nära framtid komma att bliva för järnvägsändamål obehöfliga, men för vilka försäljningsmedgivande icke hitintills erhållits av riksdagen.

Beräffande områdenas beskaffenhet m. m. tillåter sig styrelsen hänvisa till i förteckningen intagna uppgifter.

Järnvägsstyrelsen har vidare underställt Kungl. Maj:ts prövning fråga om överlåtelse utan ersättning till vägdistrikt av statens järnvägar tillhörig mark, som ingår i allmän väg. Styrelsen anför härom:

Vid anordnande av skenfria korsningar eller andra väganläggningar — särskilt sådana, vilka utförts såsom beredskapsarbeten — har den erforderliga marken ofta ägts av eller förvärvats genom statens järnvägar. Marken har därvid i de flesta fall även lagfarits för statens järnvägar. Då det här rör sig om mark i allmänna vägar, synes det emellertid riktigast, att vederbörande vägdistrikt — som ju i varje fall innehar marken med vägrätt och som därjämte ofta bidragit till kostnaderna för förvärvet — även står som ägare. Styrelsen anser sig därför böra anhålla om bemyndigande att, där styrelsen så finner lämpligt, till vederbörande vägdistrikt utan ersättning överlåta här ifrågavarande vägmark.

I anslutning till det anförda hemställer styrelsen, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen dels medgiva, att i förenämnda förteckning avsedda markområden må försälas under villkor, som av Kungl. Maj:t fastställas, samt att nyssberörda mark i allmänna vägar må, där styrelsen så finner lämpligt, utan ersättning överlåtas till vederbörande vägdistrikt, dels ock besluta, att de medel, som inflyta vid försäljning av i förteckningen upptagna områden, skola tillföras statens järnvägars fond för markförvärv.

I detta sammanhang torde jag få upptaga en av järnvägsstyrelsen i skrivelse den 6 november 1936 gjord framställning om godkännande av ett vid skrivelsen fogat förslag till köpeavtal, innefattande överlåtelse till Skövde stad av vissa för statens järnvägar lagfarna, i sammanhang med vägomläggning vid Gustavsbruk av statens järnvägar förvärvade markområden.

Rörande ifrågavarande områden torde till en början få anföras följande:

Genom resolution den 20 september 1933 förpliktade länsstyrelsen i Skaraborgs län Skövde stad och de väghållningsskyldiga i Kåkindes härads väghållningsdistrikt, var inom sitt område, att under förutsättning av bidrag av järnvägsstyrelsen med 15,000 kronor och det bidrag i övrigt av statsmedel, som kunde vardas i laga ordning beviljat, anordna skenfria korsningar mellan statens järnvägar och allmän väg vid Gustavsbruk inom Skövde stad och Kåkindes härads väghållningsdistrikt genom anläggning av vägbro med till-

fartsvägar enligt ett av vägingenjören A. Westgren upprättat, sedermera i visst avseende reviderat förslag. I samma beslut föreskrevs därjämte, att därest arbetet komme till utförande i för beredskapsarbete föreskriven ordning, staden och väghållningsdistriktet allenast hade att gälda en fjärdedel av den marklösen, som kunde komma att belöpa på dem.

Genom Kungl. Maj:ts beslut den 17 november 1933 bemyndigades därefter järnvägsstyrelsen att utföra ifrågavarande företag, varjämte föreskrevs, att järnvägsstyrelsen skulle deltaga i kostnaderna för företaget med 15,000 kronor, att utgå av till styrelsens förfogande för anordnande av skenfria vägkorsningar m. m. ställt riksstatsanslag, och att kostnaderna i övrigt skulle — utöver väghållningsdistriktets och stadens andelar däri — utgå av det av riksdagen för budgetåret 1933/1934 under Utgifter för kapitalökning och rubriken fonden för förslag till statsverket anvisade reservationsanslaget å 7 milj. kronor till skenfria korsningar.

Sedermera förklarade Kungl. Maj:t genom beslut den 5 oktober 1934 järnvägsstyrelsen berättigad att i den ordning, lagen den 12 maj 1917 om expropriation stadgar, från närmare angivna stadsägor expropriera för ifrågavarande vägföretag erforderlig mark eller rätt till mark.

I förenämnda skrivelse den 6 november 1936 har järnvägsstyrelsen rörande förevarande försäljning anfört:

Vid expropriation av mark för anläggning av ifrågavarande vägbro överenskomms preliminärt med Skövde stad, att staden skulle övertaga, förutom all inom stadens område belägen vägmark, även övrig inom vissa stadsägor belägen mark, som kunde bliva av vägföretaget inlost. Den mark, som avsågs, var stadsägoområdena 1074, 1075 och 1076 samt till vägen använd mark inom stadsägoområdena 1062, 1077 och 1086. Ersättningen till företaget bestämdes till dels den fjärdedel av marklösen för vägmarken, staden hade att till företaget i varje fall utgiva, dels ock hela av företaget utgiven lösen för marken i övrigt. Vid överenskommelsen förutsattes, att marken utanför vägområdet i det jämväl i dess helhet inlösta stadsägoområdet 1077 skulle på liknande sätt övertagas av företaget eller statens järnvägar och såsom följd därav staden befrias från deltagande med eljest bestämda en fjärdedel av lösen för detta område. Genom företagets inlösen av hela stadsägan 1074 + 1075 + 1076 + 1077 och i samband därmed stadens övertagande av förenämnda mark utanför vägområdet kunde företaget befrias från stora krav på skadestånd i anledning av stadsägans styckning genom vägomläggningen. Det belopp, staden befriats från att till företaget utgiva, utgör en fjärdedel av å stadsägoområdet 1077 efter avdrag av vägmarken beräknad lösen, 670 kronor 23 öre, eller 167 kronor 56 öre.

Överenskommelsen med Skövde stad har sedermera erhållit formen av ett skrivelsen bilagt, den 21 november 1935 och 30 oktober 1936 undertecknat, på Kungl. Maj:ts godkännande beroende köpeavtal. I köpeavtalet omförmälda byggnader utgöras av en äldre, mindre bostadsbyggnad, som icke på flera år varit bebodd, med därtill hörande uthus; byggnaderna sakna allt värde.

Järnvägsstyrelsen, som finner det träffade avtalet vara för företaget fördelaktigt, hemställer om avtalets godkännande samt att köpesumman i dess helhet åter får tillföras företaget, som ännu ej avslutats.

Då de i förenämnda förteckning upptagna, till försäljning föreslagna områdena av järnvägsstyrelsen anses vara obehövligen för statens järnvägar och de ej heller, såvitt är känt, behövas för annat statligt ändamål, torde anled-

ning till erinran mot deras avyttring icke föreligga. Jag vill därför tillstyrka, att riksdagens medgivande till deras försäljning inhämtas.

I likhet med vad förut tillämpats torde det få ankomma på Kungl. Maj:t att pröva föreliggande köpeanbud och fastställa de villkor, under vilka varje område må försäljas. Såsom tidigare i regel skett och järnvägsstyrelsen jämväl nu föreslagit, synas inflytande försäljningsmedel böra tillföras statens järnvägars fond för markförvärv.

Mot järnvägsstyrelsens hemställan om bemyndigande att, där styrelsen så finner lämpligt, till vederbörande vägdistrikt utan ersättning överlåta sådan för statens järnvägar lagfaren mark, som ingår i allmän väg, har jag icke något att erinra, varför jag tillstyrker styrelsens förslag att riksdagens medgivande härutinnan inhämtas.

Vad slutligen angår frågan om försäljning till Skövde stad av viss mark, som av järnvägsstyrelsen exproprierats i samband med utförandet av skenfri korsning mellan statens järnvägar och allmän väg vid Gustavsbruk och som alltså icke förvärvats för järnvägsändamål, har i samband med expropriationen träffats preliminär överenskommelse med staden om markens överlåtande till staden. Det av järnvägsstyrelsen nu för godkännande underställda avtalet innefattar en bekräftelse av nyssnämnda överenskommelse och har ansetts nödvändigt med hänsyn till, bland annat, att marken blivit lagfaren för statens järnvägar. Köpeskillingen för såväl vägmarken som den övriga mark, som järnvägsstyrelsen funnit lämpligen böra i samband med expropriationen av vägmärk inlösas, har fastställts till 4,690 kronor 28 öre eller det belopp, som statens järnvägar enligt expropriationsnämndens bestämmande utgivit i lösen för de förvärvade områdena med avdrag dock av tre fjärdedelar av den för vägmarken utgående lösesumman. Det sålunda bestämda avdraget är grundat på Kungl. Maj:ts förutnämnda beslut, att endast en fjärdedel av kostnaden för vägmarken skulle bestridas av staden. Beträffande köpevillkoren i övrigt torde jag få hänvisa till köpeavtalet. Då avtalet ej synes giva anledning till erinran, torde detsamma böra godkännas. Med hänsyn till att järnvägsstyrelsen erhållit lagfart å de ifrågavarande områdena, synes emellertid frågan om markens försäljning böra underställas riksdagens prövning. Köpeskillingen torde, i anslutning till vad järnvägsstyrelsen anfört, böra disponeras för bestridande av kostnaderna för vägföretaget.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

dels medgiva, att i den som bilaga till statsrådsprotokollet fogade förteckningen avsedda, statens järnvägar tillhöriga markområden må försäljas under villkor, som av Kungl. Maj:t fastställas, samt besluta, att de medel, som inflyta i anledning av försäljning av de i förteckningen upptagna områdena, skola tillföras statens järnvägars fond för markförvärv,

dels medgiva, att järnvägsstyrelsen, där styrelsen så finner lämpligt, må till vägdistrikt utan ersättning överlåta statens järnvägar tillhörig mark, som ingår i allmän väg,

dels ock medgiva, att de i förenämnda, mellan järnvägsstyrelsen och Skövde stad träffade avtal upptagna markområdena må försäljas på villkor, som angivas i avtalet, samt besluta, att köpeskillingen för områdena skall disponeras för bestridande av kostnaderna för det vägföretag, i anledning varav områdena av järnvägsstyrelsen exproprierats.

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställen behagar Hans Maj:t Konungen lämna bifall samt förordnar, att proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar skall avlätas till riksdagen.

Ur protokollet:

Ake Wirseen.

Bilaga.

Förteckning över statens järnvägar tillhöriga fastigheter och fastighetsdelar, som ej äro eller beräknas bliva för järnvägsändamål behöfliga.

L ä g e	Ungefärlig areal kvm	A n m ä r k n i n g a r
<i>I distriktet.</i>		
Stockholms Södra	3,000	Del av bangårdsområdet.
Södertälje C.	400	Gatumark.
Örebro C.	12,000	Tomtmark.
Skinnskatteberg	4,300	} Delar av bangårdsområdena.
Gropen	1,300	
Skänninge	1,600	Tomtmark.
Tomteboda	4,500	Väg- och tomtmark.
Knivsta	700	} Delar av bangårdsområdena.
Uppsala C.	565	
Heby	3,300	
<i>II distriktet.</i>		
Alingsås	2,900	Del av bangårdsområdet jämte bostadshus nr 9 H.
"	5,400	Tomtmark.
Norsesund	2,350	Del av bangårdsområdet jämte bostadshus nr 9 C.
Floda	1,900	Del av bangårdsområdet jämte bostadshus nr 9 E.
Lerum	3,400	Delar av bangårdsområdet jämte bostadshus nr 9 C.
Partille	5,900	Tomtmark jämte bostadshus nr 9 B.
Göteborg C.	30,000	} Delar av bangårdsområdena.
Karlstad Östra	17,000	
Fryksta	6,800	} Del av bangårdsområdet jämte bostadshus nr 9 A och 9 B.
Jörlanda	4,800	
Grohed	6,700	
Hogstorp	4,500	
Smedberg	26,000	
Rabbalshede	6,100	
Orrekläpp	7,100	
Tanum	4,500	
Kragenäs	11,450	
Överby	15,000	
Strömstad	2,200	} Tomtmark.
Kungsbacka	600	
<i>III distriktet.</i>		
Sommen	2,500	} Delar av bangårdsområdena.
Frinnaryd	7,000	
Nässjö	678.9	} Tomten nr 1 i kvarteret Vakten, bebyggd med bostadshus nr 9 C.
"	245	
Grimstorp	26,000	} Inom tomten nr 6 i kvarteret Västana.
Bodafors	2,100	
Lidnäs	11,400	} Delar av bangårdsområdena.
Eneryda	45,400	
Diö	8,000	
Ödåkra	500	
Vadensjö	5,000	

L ä g e	Ungefärlig areal kvm	A n m ä r k n i n g a r
<i>IV distriktet.</i>		
Storvik	2,350	Gatu- och tomtmark.
Sörljusne	51,100	Mark för hamnspår m. m.
Söderhamn C.	3,100	Delar av bangårdsområdet.
Norråla	4,000	Åkerjord.
Kubikenborg--Sunds- vall C.	2,000	Tomtmark.
Sveg	34,000	Tomtmark, delvis bebyggd (bostadshus nr 9 B, 9 C, 9 D, 9 E och 9 F m. m.).
Ytterbergsbyn	8,000	} Delar av bangårdsområdena.
Jämnvallen	15,000	
Skanderåsen	13,000	
Näckten	12,000	
Ådalsliden	5,000	
Backe	3,000	
<i>V distriktet.</i>		
Selsjön	3,600	} Delar av bangårdsområdena.
Skorped	2,500	
Gottne	3,600	
Vindeln	2,500	
Hällnäs	2,000	
Boden C.	3,600	Del av bangårdsområdet jämte bostadshusen nr 9 C och 9 D.
Luleå	4,800	Del av bangårdsområdet jämte bostadshusen nr 9 A, 9 B och 9 C.
Gällivare	3,200	Tomtmark, bebyggd (bostadshus nr 9 M).
”	3,000	Tomtmark, bebyggd (bostadshus nr 9 E).
”	8,200	Del av bangårdsområdet jämte bostadshusen nr 12 C, 12 D, 12 E och 12 F.
Malmberget	14,000	Delar av bangårdsområdet jämte bostadshusen nr 9 D och 9 F.
Karungi	12,000	} Delar av bangårdsområdena.
Skogskärr	3,000	
Hedenåset	26,500	
Moliden	3,000	
Örnsköldsvik C.	6,000	
Holmsund	8,400	Del av bangårdsområdet.

